

Õiguskantsler

Teie 04.10.2020 nr

Meie 29.03.2021 nr 6-1/210621/2102175

Kutseõppeasutuse praktika korraldus ja väljaarvamise tingimused

Lugupeetud avaldaja

Palusite õiguskantsleril hinnata, kas praktikandi õigused on piisavalt kaitstud ning kas haridus- ja teadusministri määrused on kooskõlas seadusega.

Leian, et praktikandi õigusi on võimalik kaitsta praktikandi, kooli ja ettevõtte koostöös, muu hulgas praktikalepingus kirja pandud praktika korralduse tingimustega. Haridus- ja Teadusministeerium võib vajaduse korral hinnata, kas praktikakorraldust tuleb selguse huvides täpsustada õigusaktides või koolidele mõeldud juhistes.

Märkisite, et kutseõppeasutuse seaduses ei ole reguleeritud praktikandi töö- ja puhkeaja korraldust.

Praktika on osa õppekavast. Praktika ajal täidab õpilane töökeskkonnas juhendaja juhendamisel kindlate õpieesmärkidega töö- ja õppeülesandeid (kutseõppeasutuse seaduse ([KutÕS § 30 lg 1](#))). Enne praktika algust sõlmivad õpilane, kool ja ettevõtte kolmepoolse praktikalepingu ([KutÕS § 30 lg 3](#)). Praktikalepinguga lepitakse kokku praktika täpsemas korralduses ning poolte õigused ja kohustused. Praktikalepingu sõlminud osapooled peavad lähtuma sellest, et õpilasel oleks võimalik saavutada õppekavas kehtestatud eesmärgid enda tervist ohustamata.

Praktikalepingule kohaldub võlaõigusseadus (vt [VÕS § 1 lg 1](#) ja [§ 8 lg 1](#)). See tähendab, et töö- ja puhkeaja määramisel peavad lepingupooled lähtuma praktikalepingu olemusest ja eesmärgist ning hea usu ja mõistlikkuse põhimõttest ([VÕS § 23 lg 1 p-d 1 ja 4](#)). Praktika eesmärk on võimaldada õpilasel omandada tulevaseks tööks vajalikud teadmised, oskused ja vilumus. Kuigi praktikandi töö- ja puhkeajale ei ole kehtestatud reegleid, tuleb hea usu ja mõistlikkuse põhimõttest lähtuvalt võtta aluseks normid, mis tagavad nii praktika eesmärgid kui ka praktikandi tervise kaitse.

Praktika on küll õppe osa, kuid seda võib võrrelda töösuhtega. Rakendades omandatud teadmisi ja oskusi tegelikus töös, peab praktikant täitma praktikaülesandeid, järgides praktikakoha juhendaja juhtnõore. Praktikakohas antakse praktikandile ka vajalikud töövahendid.

Õppepraktikale kohaldatakse töötervishoiu ja tööohutuse seadust ([TTOS § 1 lg 3 p 2](#)), milles on loetletud ka füüsilised ja psühhosotsiaalsed ohutegurid. Tervisekahjustuste ennetamiseks tuleb anda praktikandile tööpäeva jooksul vaheaegu ([TTOS § 9 lg 2](#) ja [§ 9¹ lg 2](#)).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Seega praktikandil on õigus tervise kaitsele ja selle tagamisel saab lähtuda töölepingu seaduse normidest, mis reguleerivad töö- ja puhkeaega. Lisaks tuleb arvestada, et praktika on üks õppetöö osa (vt ka õppemahu arvestus [KutÕS § 26 lõikes 1](#)). Sestap peab lepingus märgitud praktika ajavahemikku määrates arvestama, et praktikandil oleks mõistlik päevane töökoormus ning selle eest peavad hoolitsema kõik osapooled (vt ka [VÕS § 23 lg 2](#)).

Kirjutasite, et seaduses ei ole reguleeritud praktikalepingu lõpetamise tingimusi ega seda, mis andmed peavad lepingus olema osapoolte õiguste ja kohustuste kohta.

Praktika tegemist võib küll võrrelda töötamisega, kuid praktikaleping ei reguleeri tööõiguslikku suhet. Praktika on oma olemuselt ajutine ja praktikandi töö ei pea olema tasustatud, kui tasu pole eraldi kokku lepitud. Praktikalepingu lõppemine ei tähenda õpilasele sotsiaalsete tagatiste või elatusvahendite kadumist. Õpilase seisund tagab õpilasele jätkuvalt ravikindlustuse ([ravikindlustuse seadus § 5 lg 4 p 5](#)) ja praktikalepingu lõpetamine ei tähenda õpilase töötuks jäämist. Seega ei vaja ennetähtaegne praktikalepingu lõpetamine töölepinguga võrreldavat kaitset.

Kui koostöö ettevõtte ja praktikandi vahel ei laabu, ei tähenda see, et õpilasel jääb praktika sooritamata. Sellisel juhul tuleb õpilasel koostöös kooliga leida uus praktikakoht. Praktikalepingu ennetähtaegsest lõpetamisest hoolimata on õpilasel võimalik praktika ikkagi sooritada ja õppekava täita. Kool peab õpilast toetama, kui praktika tegemisel on tekkinud probleeme (vt ka [KutÕS § 3 lg 1](#)).

Teie hinnangul ei ole Haridus- ja Teadusministeerium asjakohaselt reageerinud õiguskantsleri 17.04.2019 saadetud [kirjale](#). Selles kirjas juhtis õiguskantsler tähelepanu, et kutseõppest väljaarvamise alused oleks vaja kehtestada seadusega. Haridus- ja Teadusministeeriumist kinnitati õiguskantsleri nõunikule, et ministeerium töötab praegu välja seaduseelnõu, millega reguleeritakse kutseõppeasutusest väljaarvamise ning kutseõppeasutuses tugi- ja mõjutusmeetmete rakendamise tingimusi.

Samuti leian, et haridus- ja teadusministri 28.08.2013 määruse nr 23 „Kutseõppeasutuse arendustegevust ja õppekasvatustööd käsitlevate kohustuslike dokumentide nõuded ja dokumentide pidamise kord“ [§ 7 lõike 2 punkt 6](#) ei ole kehtestatud vastuolus kutseõppeasutuse seadusega. Sama on haridus- ja teadusministri 12.09.2013 määruse nr 32 „Praktika korraldamise ning läbiviimise tingimused ja kord“ [§ 1 lõikega 3](#). Määruste nr 23 ja 32 kohaselt tuleb praktika korraldust kirjeldada kutseõppeasutuse õppekorralduseeskirjas. Praktika korraldamine tähendab nii praktika ettevalmistamist, läbiviimist kui ka hindamist, mille kohta on kehtestatud nõuded määruses nr 32. Õppekorralduseeskiri peab vastama seadusele ja selle alusel kehtestatud määrustele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia (avaldaja andmeteta): Haridus- ja Teadusministeerium; Sotsiaalministeerium

Atko-Madis Tammar 693 8432; Atko-Madis.Tammar@oiguskantsler.ee